

Культурний дискурс **1920-х рр.** багатогранний. Новій людині

Революція та культура

пропонується багато культурних проєктів

Побудова нової культури та “створення” нової людини.

Ідея виховання – головна ознака культурного проєкту **1920-х.**,
реорганізація побуту, всього життя радянської людини; уніфікація.

Сегментованість культурного дискурсу.

Проблема еволюційного розвитку ускладнювалася важливістю
революції.

Існували і радикальні перебудовники, і просвітники, котрі не
мислили людину як табула раса.

Важливість трудової культури для встановлення втраченої цілісності
людини

Революція та культура

- ▲ Міфологічність культури. Міф дозволяв замаскувати прірву між новим режимом та більшістю населення.
- ▲ Режим розробляв культуру святкування.
- ▲ Слабкість позицій марксизму-ленінізму, відсутність полічного вокабуляру епохи.
- ▲ Відсутність єдиного більшовицького проекту культури.
- ▲ Техніцизм культури, радіо.
- ▲ “Тоннажна” ідеологія, кількість не означає якість.

Революція та культура

- ▲ Більшовицькі проекти мали функціональний аспект: праця, військова служба.
- ▲ Воєнізація.
- ▲ Людина як частина маси, як частина тіла.
- ▲ Звільнення людини.
- ▲ Театралізація побуту.
- ▲ Утопізм.
- ▲ Держава артикулює себе за допомогою символів.
- ▲ Експериментальні форми.

Революція та культура

- ▲ «Культура – символізація та наглядна демонстрація режиму» (Ш. Плаггенборг. Революція та культура)
- ▲ Створення нової культури – створення спогадів, хто контролює минуле, контролює майбутнє (Дж. Орвелл). Створення “штучних” традицій. Минуле відкидається та замінюється штучно сконструйованим минулим, «врегульованим спогадом».
- ▲ Революційна культура поєднувала людину з режимом.
- ▲ Ідеал людини раннього радянського періоду, «антропологічний вимір» радянської історії.
- ▲ Більшовицька культура направлена на глядача.
- ▲ Символізація режиму як самовираз та спроба вплинути на людей через органи почуття.

Революція та культура

1917-1939

- ▲ **1917-1920** - епоха визвольних війн в Україні
- ▲ від військового комунізму до НЕПу (**1920-1921**)
- ▲ НЕП (**1921-1928**)
- ▲ **жовтень 1928** - Перший П'ятирічний план
- ▲ початок колективізації та форсування індустріалізації (**1928-1929**)

Революція та культура

- ▲ Дискусії про пролетарську культуру.
- ▲ Формування трудової культури, механізація.
- ▲ Нова культура не виводилася з історії, вона була вигадана людьми, котрі пов'язували свої уявлення про кращий світ з певними поглядами на духовні та психічні якості пролетаріату.
- ▲ Людина – результат виробничих відносин, абстрактність нової людини.
- ▲ Поступово для сучасників революція перетворилась на нормативну та стандартизовану категорію, наслідком цього було формування схематичного мислення, яке оперує антитезами. Почали говорити не про **зміну**, а про **заміну** духовної та психічної конструкції.

Побут

- ▲ Усередині 20-х рр. з'явилося поняття «**побут**», часто цим поняттям замінювали слово «**культура**».
- ▲ Новий побут - старий побут.
- ▲ На поч. 30-х рр. це поняття зникає, знов замінена на культуру.

Нова людина

- ▲ Творення нового “тіла”. Тілесність “нової людини”
- ▲ Фізична культура
- ▲ Сексуальна емансипація жінок (Олександра Коллонтай)
- ▲ Трудова культура

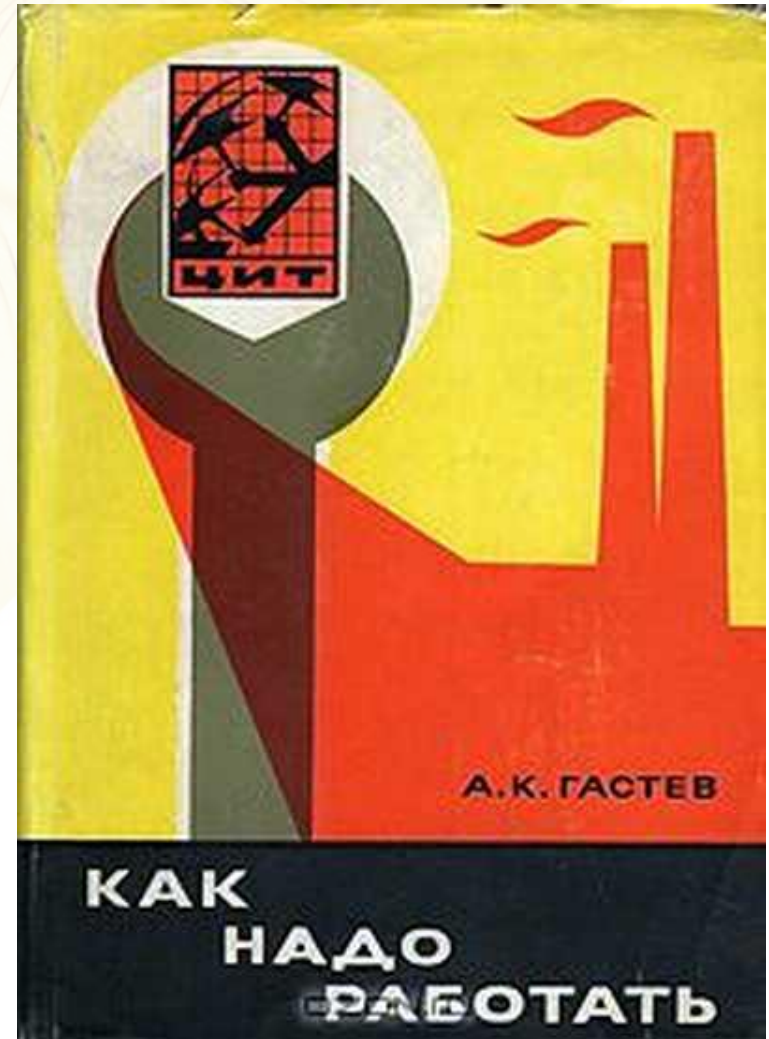
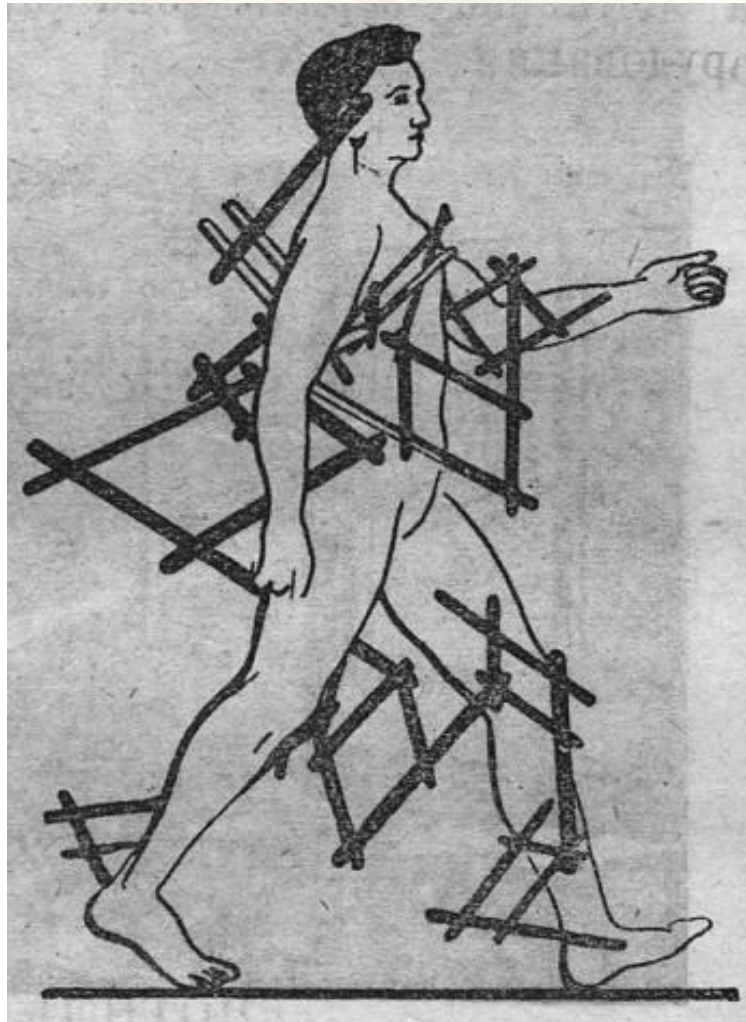

Трудова культура

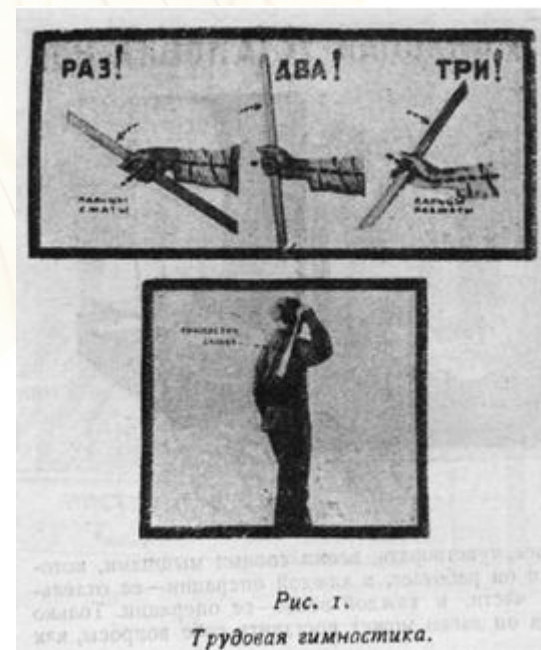

- ▲ **Трудова культура**
- ▲ Пропаганда механізації людини, підпорядкування його машині/
- ▲ Культура – виробництво – нова людина.
- ▲ Новий інженерний тон епохи.
- ▲ Створення людини нового типу, виробника.

Центральний інститут праці

Центральний інститут праці (Олексій Гастєв)

Фізична культура

- ▲ Фізична культура – одна зі сторін культурно-господарської та військової підготовки молоді, метод виховання мас.
- ▲ За допомогою фізичного виховання можна добитися морального вдосконалення та виховання почуттів.
- ▲ Воєнізація фізичної культури.
- ▲ Ліквідація фізичних вад.
- ▲ Ідеал спортсмена близький до ідеалу військового.
- ▲ Приклад античності
- ▲ Театралізація фізичної культури на основі ритму.
- ▲ Фізична культура регулює сферу статевого життя.

Фізична культура

Тіло

Тіло

Майк Йогансен
на березі Дінця
(Слобожанська Швейцарія)

Література

- ▲ Плаггенборг Ш. Революция и культура: Культурные ориентиры в период между Октябрьской революцией и эпохой сталинизма. СПб.: Журнал «Нева», 2000. 416 с.
- ▲ Фицпатрик Ш. Повседневный сталинизм. Социальная история Советской России в 30-е годы. Город. М.: РОССПЭН, 2008. 336 с.
- ▲ Шліхта Н. В. Історія радянського суспільства: навч. посібник. К.: НаУКМА, 2010. 218 с.